

SPOR ve DOPİNG

14. BÖLÜM

İbrahim BOZKURT¹
Hüseyin Fatih ŞEN²
Fatih AKGÜL³

1.GİRİŞ

Spor terimi etimolojik köken olarak, Disport (dis ve portare) terimlerinden türemiş olup, işten uzaklaşmak anlamında kullanılır. Başka bir anlamıyla ise spor; ağır bir iş değil, eğlence manasına da gelmektedir. Çalışma ile oynamak arasında tek fark, tutumdaki değişikliktir. Spordaki tutum oyun tutumudur; sporu yaşarken duyulan mutluluktur; sadece elde edilen sonuç söz konusu değildir (Özbaydar, S. 1983).). Bu çerçeveden bakıldığında, mutlaka bireyin elde edebileceği negatif veya pozitif bir algılamayı işaret eder (Arı ve Çağlayan 2017). Bu sebeple sporun doğasında oyun vardır.

Spor, dünyada üzerindeki önemli faaliyetlerden birisidir. Basit yarışmalar sonucunda ortaya çıkan sporun önemi anlaşıldıktan sonra daha bilimsel olarak yapılmaya başlanmıştır. Sporun ekonomik yönü ve insan sağlığına olan faydalarının anlaşılmasıyla günümüzde ki önemi de daha da artmıştır. Böylece spor ayrı bir bilim dalı olarak gelişme göstermiştir. Spor sakatlıklarının artmasıyla spor hekimleriyle ortak çalışma alanları da doğmuştur. Spor

¹ Prof.Dr. Selçuk Üniv.Spor Bilimleri Fakültesi ibozburt@selcuk.edu.tr

² Öğr.Grv. Selçuk Üniv Spor Bilimleri Fakültesi fatih.sen@selcuk.edu.tr

³ Öğr.Grv Selçuk Üniv.Spor Bilimleri Fakültesi fatih.akgul@selcuk.edu.tr

vurgulanmasının gerektiği sporun geleceği açısından önerilebilir. Doping kullanımının sporcuya ve spor camiasına zararları hakkında antrenör, idareci, sporcucu aileleri ve sporcuların eğitilmesinin büyük önem taşıdığı düşünülmektedir. Sporcular zirveye çıkarken ve zirvede kalmak için yöntem olarak doping değil; karakter, spor ahlakı ve spor eğitimine sahip, sportif yeteneklere dayalı, antrenman yoluyla performansı sporun özüne göre geliştirilmesiyle her sporcuda olması gereken sportif erdem gerçeği ile hareket etmelidirler.

8. KAYNAKLAR

- Akandere, M., Aktaş, S., & Er, Y. (2018). Zihinsel Antrenman ve Spor. Türkiye Barolar Birliği, 60-74.
- Akgün N, 1993. Egzersiz Fizyolojisi. Ege Üniversitesi Basım Evi, İzmir.
- Aladağ A, 2014. Kafkas Üniversitesi Sarıkamış Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Doping Bilgi Düzeylerinin Araştırılması. Farmakoloji Ve Toksikoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Kars.
- Amos, Anne. 2013. "İstemsiz Doping Kullanımı Ve Wada Kuralları: Artık Grip Olan Bir Sporcucu Rahat Nefes Alabilecek Mi?" Çev: ÖZGÜN-DÜZ Doruk. Ankara Barosu Yayınları Av. İsmail İnan Armağanı.
- Arı A, Çağlayan HS (2017). Relationship between Organizational Justice Perceptions and Organizational Commitment Levels of School of Physical Education and Sports Academicians. Journal Of Education And Training Studies; Vol. 5, No.4
- Arı A, Çağlayan HS (2019). Spor Örgütlerinde Örgütsel Adalet. Türkiye Barolar Birliği Spor Hukuku Kurulu (Ed. Tacar Çağlar) Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Ankara, Şen Matbaa.
- Atasü T, Yücesir İ, Güner R, 2004. Sporda Ergojenik Yardım ve Ergojenik Beslenme, Doping ve Futbolda Performans Arttırma Yöntemleri, Form Reklam Hizmetleri, İstanbul.
- Barsbuğa Y, 2015. The Examination of Self-Talk Ability of Elite Fencers. International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS), Special Issue 3;189-195.
- Barsbuğa Y, Yılmaz ND, Arı A, 2019. Üniversiteler Arası Spor Karşılaşmalarına Katılan Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Sermaye Düzeylerinin İncelenmesi. Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi. Sosyal Bilimler Araştırma Derneği, Cilt 11, Sayı 1, Manisa.

- Bozkurt I, Pepe K, Özdemir M, Özdemir Ö, Coşkun A. 2011a. Morphometric evaluation of the effect of methenolone enanthate on femoral development in adolescent rats. *Academic Journal*, 6(7), 1634-1638., Doi: 10.5897/SRE11.091 (Yayın No: 1212941)
- Bozkurt İ, Özdemir M, Pepe K, Özdemir Ö, Coşkun A. 2011b. Morphometric evaluation of the effect of methenolone enanthate on humeral development in adolescent rats. *Scientific Research and Essays*, 6(13), 2676-2681., Doi: 10.5897/SRE10.1158 (Yayın No: 1219710)
- Can S,2007. Büyüme Hormonu, [http:// www.endokrinoloji.com/ büyüme hormon.html](http://www.endokrinoloji.com/buyume-hormon.html), 30.04.2014
- Cha, Victor. 2016. Role of Sport in International Relations: National Re-birth and Renewal. *Asian Economic Policy Review*. 139-155.
- Çağlayan HS, Arı A (2018). Finansal Fair Play. Sporda Bilimsel Yaklaşımlar. Gece kitablığı, 1. Basım, Ankara.
- Çetin E, Dölek BE, Orhan Ö. 2008. Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Ergojenik Yardımcılar, Doping ve Sağlık Hakkındaki Bilgi ve Alışkanlıklarının Belirlenmesi. *Spor-metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. VI (3) 129-132.
- Dalkara S, 1991. Doping Amacıyla Kullanılan İlaçlar ve Etkileri, Anti Doping Eğitimi, Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Yayını, ss: 46-55, Ankara.
- Demet M, 2007. Çayda kafein, www.yeniden.org.tr,07,04.2014
- Diñçer, N. 2010. Elit sporcuların doping hakkındaki bilgi düzeylerinin belirlenmesi (Doctoral dissertation, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Doğan A,2012. Toksikoloji Ders Notları, Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi Kars.
- Dündar U, 2003. Antrenman Teorisi, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Egesoy, H., Gümüşdağ, H., & Kartal, A. 2013. Gen dopingi ve sportif performans. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1).
- Erdemli, A. 2002. Temel sorunlarıyla spor felsefesi. E Yayınları.
- Ergen E, Demirel H, Güner R, Turnagöl H, Başoğlu S, Zergeroğlu A. M, Ülkar B, 2002. Egzersiz Fizyolojisi Ders Kitabı, Star Ofset, Ankara.
- Erkiner K, 2007. Spor Hukuku Dersleri Atak Matbaası İstanbul.
- Fox B.F, 1999. Çeviri-Cerit M, Beden Eğitimi ve Sporun Fizyolojik Temelleri, Ofset Fotomat, 2. Bası, Ankara.
- Genç H., Kılınçarslan, G., Kayantaş, İ., & Bayraktar, A. Investigation Of Some Performance Characteristics And Handball Talent Levels Of Male And Female Students. *Turkish Journal Of Sport And Exercise*, 20(3), 277-282.

- Günay M, 1998. Egzersiz Fizyolojisi, Kültür Ofset, Ankara.
- Güner R, 2007. Uyarıcılar, <http://www.tr.net/saglik/sporvesaglikuyaricilar.shtml>, 02.04.2014
- Güreş Dosyası Web Sitesi: Doping Nedir? <http://www.guresdosyasi.com/doping.html>, 03.02.2014
- Ioc Medical Commission, 1988. Doping Kontrolü, Doping Control, Sport Medicine Manual, International Olympic Committee Ioc Medical Commission, Hurford Enterprises, Canada.
- Kalaycı M, 1993. Kan dopingi, Eritropoitein, Yükselti ve Performans İlişkisi, *Atletizm Bilim Dergisi*, Sayı:11, Sayfa:41,<http://www.atletik.org/ABTD-makaleler/makale-abtd0121-sayi-11-sayfa-41-kan-dopingi.htm>, 26.04.2014
- Karataş, Ö., Çevrim, H., & Karataş, M. 2012. Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin doping kullanımına bakışları ve etik. *Düzce Tıp Fakültesi Dergisi*, 14(3), 28-31.
- Kargılı H, 2002. Spor Ahlakı ve Sporcu Açısından Doping Kullanımının Etkileri ve Doping Mücadele Çalışmaları, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yayınlanmış Yüksek Lisans, Kütahya.*
- Kılınçarslan, G. (2019). Sporda Dengenin Önemi. *Sporda Yeni Akademik Çalışmalar*, 1.
- Knudson L, 1992. Çeviri: Kazancı A, *Anabolik Steroidler ve Fiziksel Gelişim, Atletizm Bilim ve Teknolojisi Dergisi*, 2: 5.
- Livanelioğlu K, 2007. A'dan Z'ye Doping, <http://www.istanbulspor.com.tr/forum/printer-friendly-posts.asp?TID=140,05>. 04.2014
- Martin, S. B ve ark 1997. NCAA Division I Athletes' Attitudes Toward Seeking Sport Psychology Consultation: The Development of an Objective Instrument. *The Sport Psychologist*, 11, 201-218.
- Menküer I, 2007. Söz verdiğimiz şekilde, http://www.mayintarlası.com/index.php?option=com_content&task=view&id=52&Itemid=118, 26.04.2014)
- Oralalp, F. 1994. Futbolda Bilim Dopingi Yeniyor. *Bilim ve Teknik Dergisi*. 50-55.
- Oriard, M. 1993. *Reading Football: How the Popular Press Created an American Spectacle*. Chapel Hill, NC: University of North Carolina Press.
- Önen, Mert Eray, 2014. *Sporda Doping*, İstanbul: Akademi Basın ve Yayıncılık, 2. Baskı.
- Özbaydar, Sabri. 1983. *İnsan Davranışının Sınırları ve Spor Psikolojisi*, Altın Kitaplar Yayınevi, Ankara.

- Özdemir M, Yalçın H. 2011. The Morphometric Effects of Testosterone Used as a Doping Agent on the Humerus and Femur of Pubescent Male and Female Rats. Selçuk University Journal Of Physical Education And Sport Science., 13(2), 172-176. (Kontrol No: 1220476)
- Özdemir M (2013). The morphometric effect of erythropoietin used as a doping agent on the humerus and femur bones of pubescent male rats maintained sedentary or submitted to swimming exercise. International Journal of Academic Research Part A, 52(2), 166-171.
- Özgül, G., & Aktaş, S. Fiziksel Aktivite ve Dünya Sağlık Örgütü'nün Bakış Açısı, Ankara Barosu, Avukat Hasan AydınTansu Armağanı, 2016.
- Özel R, 1995. Haltercilerde Doping Kullanım Metodları ve Yaygınlığının Araştırılması, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Öztürk, E. G., Suveren, S., & Çolakoğlu, T. 2009. Türkiye'de doping, sporcuların doping bilgi düzeylerinin ölçülmesi (hentbol örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Ankara.
- Pehlivan A, 2007. Uluslararası Olimpiyat Komitesince Bildirilen Doping Sınıflandırması, <http://yvik.org/index.asp?pg=kh&newID=289,25.04.2014>
- Sadıç A, 2001. Köy Hizmetleri Anadolu Lisesi'nde Madde Bağımlılığı Konusunda Bilgi, Tutum, Davranış Düzeyinin Ölçülmesi", Bitirme Tezi <http://www.saglikplatformu.com/statik/madde.htm>, 15.04.2014
- Saraç E, 2006. HCG iğneleriyle ideal formunuza, ozon kürü ile gençliğinize kavuşun! <http://www.infokarma.net/Detay.asp?haberid=2436>
- Sümer Z, 2007. Sporda Doping ve Ergojenik Yardımcılar, Hazırlayan: Abdulaziz Alpak.
- Szostek, R. 2011. An Effective System of Sports Competition Management. Operations Research and Decisions, 65-75.
- Şadan G, 1996. Sporda Doping, Akdeniz Üniversitesi BESYO Konferanslar, Gençlik Basımevi, Antalya.
- Tezoneracı, S. D. 2018. Spor hukukunda doping.
- Turan Z, 2002. Modern Vücut Geliştirme, S: 364-365, 1.Baskı, İl Pres Basım ve Yayın, İstanbul.
- Türkiye Futbol Federasyonu, 1993. Futbolda Doping Mücadele Talimatı. Resmi Gazete 25. 08. 199321679.
- Ulucan, K., Topal, E. S., Aksulu, B. K., Yaman, B., Ciftci, İ. C., & Bıyıklı, T. 2015. Atletik Performans, Genetik ve Gen Dopingi. İstanbul Kanuni Sultan Süleyman Tıp Dergisi, 7(2), 58-62.

- Ünal M, Ünal D, 2003. Sporda Doping Kullanımı Derlemeler” , İst. Tıp Fak. Mecmuası 66: 3.
- Vardar E ve ark 2004. Sporcular Arasında Anabolik Androjenik Steroid ve Efedrin Kullanımı, Bağımlılık Dergisi, 5: 1, İstanbul.
- Vural, N., & Süzen, S. 1989. Sporda Doping ve Kontrolü. FABAD J. Pharm. Sci, 14, 244-254.
- Yıldırım E, 2001. Futbolcularda Eğitim Düzeyleri İle Doping Hakkında Bilgi Düzeyleri ve Doping Kullanım Eğilimlerinin Analizi, Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitim ve Spor Anabilim Dalı, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ.
- Yoncalık, O., & Gündoğdu, C. 2007. Sporda ahlaki bir sorun olarak doping. Fırat Üniversitesi Doğu Araştırmaları Dergisi, 6(1), 128-134.
- Yücesir, İ. 2004. Doping Suçu; Doping Madde ve Yöntemleri. Doping ve Futbolda Performans Arttırma Yöntemleri. Atasü, T. (Ed). İstanbul: Form Reklam Hizmetleri.
- Yüksel C, 1997. Performansı Arttırmak İçin Kullanılan Doping Maddelerinden Anabolik Steroidler Üzerine Bir Çalışma, Atletizm Bilim ve Teknolojisi Dergisi, yıl 7, sayı 27, Türk Spor Vakfı Yayını, Onlar Ajans Matbaacılık, Ankara.
- Yüksel C, 1997. Performansı Etkilemek İçin Kullanılan Doping Maddelerinden Anabolik Steroidler Üzerinde Bir Çalışma, Atletizm Bilim Dergisi, Sayı 27, Sayfa 17.
- Zülal A, 2004. Sporun Karanlık Yüzü Doping, Bilim ve Teknik Dergisi, S:44.